

Kitap Tanıtımı

Çerkezce-Türkçe / Türkçe-Çerkezce Sözlük

Murat Topçu

TDK, Ankara, 2023,

692 s.

ISBN: 9789751755070

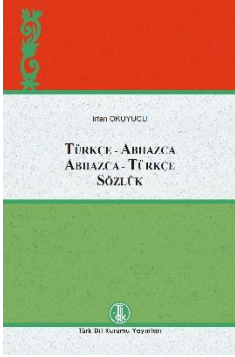
Uzun yıllar süren yasaklardan sonra Türk Dil Kurumu Türkiye’de konuşulan dillerin sözlüklerini yayınlamaya başladı. Bu çerçevede 2023 yılında Çerkezce-Türkçe/ Türkçe-Çerkezce Sözlük Türkiye’de bir devlet kurumu tarafından yayınlanan ilk sözlük oldu.

Sözlük esas olarak ortaokullarda Yaşayan Diller ve Lehçeler – Adıgece dersini alan, üniversitelerin Çerkez Dili ve Kültürü bölümlerinde okuyan öğrencilerin ve Çerkesçe öğrenmek isteyenlerin kullanımı için hazırlandı.

Sözlükte Çerkesçenin Batı ve Doğu lehçeleri ayrı bölümler olarak yer alıyor. Çerkezce-Türkçe bölümünde madde başı olarak 8 bin, Türkçe-Çerkezce bölümünde ise 4 bin kadar sözcük bulunuyor.

1920’lerde Sovyetler Birliği’nde yazılı dil haline gelen Çerkesçe Kiril alfabesini esas alır. Doğu (Kabardey) lehçesi Rusya Federasyonu’nun Kabardey-Balkar ve Karaçay-Çerkes cumhuriyetlerinde, Batı lehçesi ise Adıgey Cumhuriyeti’nde resmi dildir.

Sözlük, Türkiye’de her iki lehçenin de konuşurları olduğundan iki lehçede hazırlanmıştır. Sözlüğün madde başları, yazı ve edebiyat dili olan iki lehçenin söz varlıkları esas alınarak belirlenmiş, sözcüklerin anlamları da buna göre verilmiştir.

Türkçe-Abhazca Abhazca-Türkçe Sözlük

İrfan Okuyucu

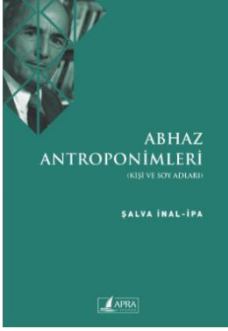
TDK, Ankara, 2023,

754 s.

ISBN: 978-975-175668-8

Uzun asırlar boyunca konuşulan ama yazılmayan bir dil olarak kalan Abazaca 19. yüzyılın sonlarında Kiril alfabesiyle yazılır hâle gelmişse de değişen kültür politikaları ve farklı alfabe arayışları - Latin ve Gürcü alfabeleri vs.- zaman zaman yazı dilini akamete uğratmıştır. 1954'ten beri bir komite tarafından hazırlanan 62 harfli Kiril alfabesi yürürlüktedir. Karaçay-Çerkes Cumhuriyeti'nde Abazaca (Aşuva lehçesi) için kullanılan alfabede ise 68 harf vardır.

Bir ulusun varlığı için dilin taşıdığı önem neyse, o dilin söz varlığını tespit etmekte ve gelecek kuşaklara aktarmakta da sözlüklerin hayati bir önemi ve değeri söz konusudur. Zira sözlük bir dilin hazine dairesidir, onu konuşan ulusun hafızasıdır, tarihidir, kültürüdür, dolayısıyla her şeyidir. Abhaz dili adına hazırlanmış olan bu eserde de bu amaç uğrunda bu kültüre bırakılmış bir hazine olacaktır.

Abhaz Antroponimleri

Şalva İnal-İpa

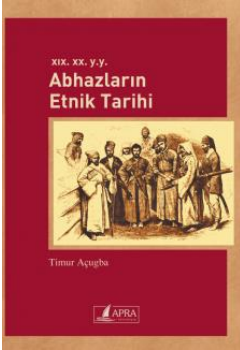
Çev. Ece Trapş

Apra Yayıncılık, İstanbul, 2023,

313 s.

ISBN: 978-605-71993-6-2

Bu yayın, tanınmış Kafkasyalı etnograf ve tarihçi Şalva İnal-İpa'nın çalışmalarını içeriyor ve Abhaz adları ve soyadları üzerine yapılan ilk kapsamlı araştırma olma özelliğini taşıyor. Çalışma, Abhaz antroponimisinin tarihine bakmakta ve Abhaz isimlerinin sınıflandırılmasını tarihsel, sosyal ve yerel perspektiften incelemektedir. Abhaz isimlerinin ve soyadlarının, damgalarının ve hanedan sembollerinin kapsamlı listelerini içermektedir.

XIX. XX. y.y. Abhazların Etnik Tarihi

Timur Açıugba

Çev. Gülcanat Sakenova

Apra Yayıncılık, İstanbul, 2022,

300 s.

ISBN: 978-605-73955-6-6

Tarih bilimi doktoru Timur Açıugba'nın monografisi, Abhazların XIX-XX. yüzyıllardaki etnik tarihini kapsayan bir çalışmadır. Abhaz halkının etno-kültürel ve demografik gelişimi üzerinde olumsuz etkisi olan etno-politik ve göç hareketlerine özel yer verilmektedir. Çalışmada, Abhazların etnik kimliğinin ve ulusal bilincinin korunmasında devletin rolü ve ülke nüfusunun etnik yapısının etkileri incelenmektedir.

Kabarda'nın Bitmeyen Mucadelesi ve Bir Sürgünün Anatomisi

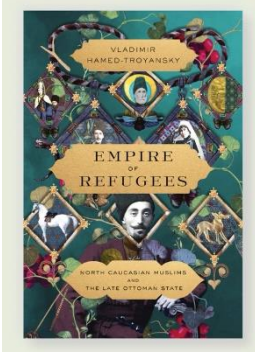
Janak Mehmet Rıza

Metropol Yayınları, Ankara, 2022.

256 s.

ISBN: 978-625-00-0888-1

Bu kitapta, Rusya Çarlığı'nın 1763 yılında Mozdok'ta kale inşa etmesini Kabarda Prensiğinin protesto etmesi ile başlayan çatışmalar araştırılıyor. Bu çatışmalar sonucu Kabarda Prensiği ile Rusya Çarlığı arasında yaşanan Yedi Ay Savaşları (Mazıbl Zaue) ve sonuçları irdeleniyor. Rusya Çarlığı ile Osmanlı İmparatorluğu savaşları sonrasındaki antlaşmaların Kuzey Kafkasya halklarına etkileri araştırılıyor. Rusya Çarlığı'nın bu antlaşmalar sonucu edinimleri ve Kabarda Prensiğini işgal ve ilhak çabalarını irdeleniyor. Çarlığın işgal hareketine tepki gösteren Kabarda prenslerinin Osmanlı Devleti toprakları olan Kuban Nehri ötesine geçerek iltica etmeleri ve özgürlük savaşını başlatmaları süreci irdeleniyor. Bu özgürlük savaşçılarının yaşadığı yerlerin nasıl Hajret ismini aldığı ve özgürlük savaşçıların neden Kaçak Kabardeyler olarak anıldıkları araştırılıyor. Özgürlük savaşları süresince hajret bölgesinde ve merkezi Kabarda da Rusya Çarlığı'nın orantısız, kirli biyolojik (veba ve kolera) savaşı ve uyguladığı soykırım araştırılıyor. Bu süreçler sonunda işgal edilen Kabarda Prensiğinin ilhak edilmesi sonucunda soykırıma uğrayan Kabarda halkının ve bu soykırımdan kurtulmuş olanların vatanlarından sürgün edilerek Osmanlı Devleti'nin daha uzak topraklarına iltica etmeleri ve zorunlu olan mülteci yaşamları araştırılmaktadır.

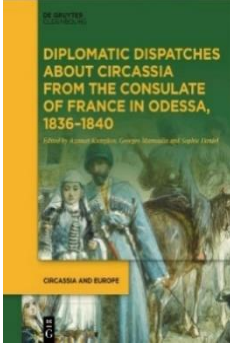
Empire of Refugees. North Caucasian Muslims and the Late Ottoman State (Mülteci İmparatorluğu. Kuzey Kafkasya Müslümanları ve Geç Osmanlı Devleti)

Vladimir Hamed-Troyansky
Stanford University Press, 2024,
360 s.

ISBN: 9781503637740

1850'ler ile Birinci Dünya Savaşı arasında, yaklaşık bir milyon müslüman Kuzey Kafkasyalı, Osmanlı İmparatorluğu'na sığındı. Rusya'dan gelen bu Müslüman mültecilerin yerleştirilmesi Osmanlı Devleti'ni değiştirdi. Çerkesler, Çeçenler, Dağıstanlılar v.d. Osmanlı Balkanları, Anadolu ve Levant'ta yüzlerce mülteci köyü kurdular. Bugün Amman şehri de dahil olmak üzere bu köylerin çoğu hala varlığını sürdürmektedir. Müslüman mültecilerin yeniden yerleştirilmesi bölgesel ekonomileri canlandırdı, ancak aynı zamanda toprak üzerindeki rekabeti yoğunlaştırdı ve zaman zaman mezhepsel gerilimleri hızlandırarak Rus ve Osmanlı imparatorluklarının sınır bölgelerinde temel değişimleri harekete geçirdi.

Mülteci İmparatorluğu, okuyucular için kitlesel göçler üzerinden geç dönem Osmanlı tarihini yeniden şekillendiriyor ve modern Orta Doğu'da mültecilerin yeniden yerleştirilmesinin kökenlerini ortaya koyuyor. Vladimir Hamed-Troyansky tarihyazımsal bir düzeltme sunuyor: On dokuzuncu yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu, Milletler Cemiyeti ve Birleşmiş Milletler tarafından kurulan mülteci sistemlerinden önce bir mülteci rejimi yarattı. On ülkede yirmiden fazla kamu ve özel arşivde yapılan arşiv araştırmalarına dayanan bu kitap, zorunlu ve gönüllü göç ile mülteciler ve göçmenler arasında varsayılan sınırlara itiraz ederek ondokuzuncu yüzyıl ve yirminci yüzyılın başlarında gerçekleşen Müslüman göçünün tarihini yeniden yazıyor.

Diplomatic Dispatches about Circassia from the Consulate of France in Odessa, 1836-1840 (Odessa'daki Fransa Konsolosluğu'ndan Çerkesya Hakkında Diplomatik Yazılar, 1836-1840)

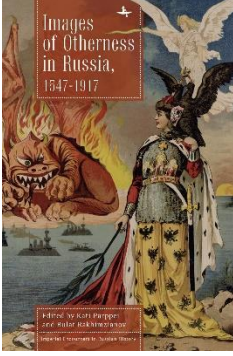
Ed. Azamat Kумыkov , Georges Mamoulia ve Sophie Daniel

Çerkesya ve Avrupa Serisi I

Walter de Gruyter GmbH, Berlin/Boston, 2024, 290 s.

ISBN 978-3-11-078518-0

Çerkesya tarihiyle ilgili çeşitli arşivlerden ve diğer belgelerde birincil kaynakları koruyan ve erişilebilir kılan daha geniş bir yayın dizisinin ilki olan bu cilt, Fransa'nın Odessa Konsolosu A.A. Challaye'nin 1836-1840 yılları arasındaki Kafkasya ile ilgili yazışmalarını içermektedir. Eser, Rusya ve İngiltere arasında Çerkes sorunu (Kuzeybatı Kafkasya'da yaşayan halkın siyasi statüsü) nedeniyle gerilimin arttığı dönemde, Fransız diplomasisinin Kuzey Kafkasya ve Karadeniz'in doğu kıyısındaki olayları nasıl anlamlandırdığına dair nadir bir bakış sunuyor.

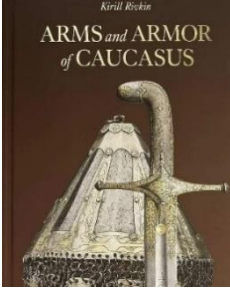

**Images of Otherness in Russia, 1547-1917
(Rusya'da Ötekiliğin İmgeleri, 1547-1917)**

Ed. Kati Parppei ve Bulat Rakhimzianov
Academic Studies Press, 2023,
498 s.
ISBN: 9798887191478

Ötekileri, “onları”, kendi referans grubuna, “bize” göre tanımlamak, herhangi bir ülke veya bölgede kolektif kimliklerin oluşumunda önemli bir aşama olmuştur. Rusya örneğinde, bu ikili tanımların formülasyonu - bazen düşman imgeleri biçimini alarak - dinin ayırım çizgisini temsil ettiği ortaçağ metinlerine kadar izlenebilir. Dahası, imparatorluğun devam eden genişlemesi çok sayıda “dış ötekiyi” iç azınlıklara dönüştürmüştür. Bu derleme kitabın bölümleri, 16. yüzyıl Moskovası'ndan Rus imparatorluğunun çöküşüne kadar Rusya'daki çeşitli “öteki” imgelerinin, algılarının ve kategorilerinin gelişimini ve bağlamlarını incelemektedir.

Kitap Puşkin'in Çerkeslerle karşılaşmalarını, Kırım Tatarlarını, Orta Asya halklarını, Kafkasya'nın çok etnikli yapısını ortaya koyan erken dönem fotoğraflarını, Rusya'daki Yahudileri ve Çinlileri ve imparatorluğun düşman imgeleri gibi ötekilik üzerinde birçok farklı çalışmayı içermektedir.

**Arms and Armor of Caucasus
(Kafkasya'nın Silah ve Zırhları)**

Kirill Rivkin

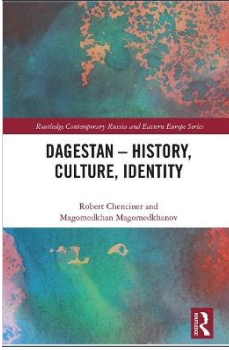
Yamna Publishing, 2016,

328 s.

ISBN: 978-0692494813

Kitabın ana odağı on altıncı yüzyıl ile yirminci yüzyılın başları arasında Kafkasya'da silah ve zırhların gelişimi olmakla birlikte, Moğol İmparatorluklarının son dönemlerinden Safevi İran'ı ve Osmanlılara kadar Doğu silahlarının daha genel bir bağlamı içinde ele alınmaktadır. Kitap, Kafkas silahlarının genel sınıflandırmasının yanı sıra, bu silahların tarihlendirilmesi ve belirli bir kültüre atfedilmesi konusunda bir rehber olmaya adanmıştır: Çerkes, Gürcü, Dağıstanlı, Çeçen, Ermeni, Azeri vb.

Hem özel hem de müze koleksiyonlarından pek çok eşsiz, daha önce hiç yayınlanmamış parça da dahil olmak üzere 213 fotoğrafla iyi bir şekilde resimlendirilmiş olan kitap, son derece nadir bulunan erken dönem miğferlerden kindjal ve shashka gibi klasik Kafkas formlarına kadar tüm önemli keskin silah ve savunma silahı biçimlerini göstermeye çalışmaktadır. Fotoğrafların çoğu tanınmış natüromort fotoğrafçıları tarafından çekilmiştir ve kendi başlarına gerçek birer sanat eseridir. Kitap İngilizce olmasına rağmen, figür başlıklarının Rusça çevirileri de verilmiştir.

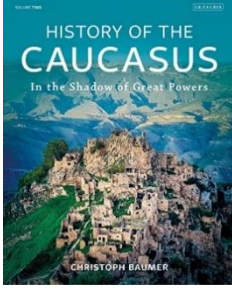

Dagestan - History, Culture, Identity (Dağıstan - Tarih, Kültür, Kimlik)

Ed. Robert Chenciner, Magomedkhan
Magomedkhanov
Routledge, 2023,
250 s.
ISBN 9781032483429

Bu kitap, Rusya Federasyonu'nun Çeçenistan, Gürcistan ve Azerbaycan'a sınırı olan stratejik öneme sahip bir cumhuriyeti olan Dağıstan ve halkı hakkında güncel ve kapsamlı bir genel bakış sunmaktadır.

Dağıstan'ın M.S. 5. yüzyıldan SSCB sonrasına kadar uzanan zengin ve karmaşık tarihini Dağıstanlıların bakış açısından özetliyor. Kitapta, yeni sosyal medya çağı, şehir düğünleri, modern ve geleneksel tıp, yenilikçi gıda yetiştiriciliği, Sovyet döneminde Dağ Yahudilerinin az bilinen tarihi, gelişen spor ve finans kahramanları, etno-turizmde ortaya çıkan fırsatlar ve Dağıstan müziğinin yakın zamanda yeniden canlanması konulu bölümler yer alıyor. Yazarlar bunu yaparken Dağıstan'daki çok sayıda farklı etnik grubu, dillerini ve geleneklerini inceliyor ve Dağıstan halkının küreselleşme, yeni teknoloji ve modern dünyanın getirdiği değişikliklerle nasıl başa çıktığını ve geliştiğini değerlendiriyor. Çok etnikli yerli bir toplumda giderek artan bir kimlik duygusu girdabı ile.

History of the Caucasus. Volume 2: In the Shadow of Great Powers

(Kafkasya Tarihi. Cilt 2: Büyük Güçlerin Gölgesinde)

Christoph Baumer

I.B. Tauris, Londra, 2024,

384 s.

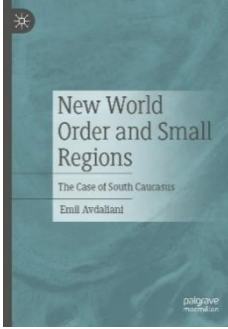
ISBN: 9780755636303

Kitap, Güney Kafkasya'da Selçuklu hakimiyetinin başladığı MS 1050 yılından günümüze kadar olan dönemi kapsamaktadır. Gürcistan Krallığı'nda 12. ve 13. yüzyıl başlarındaki bağımsız güç ve kültürel çiçeklenmenin altın çağından sonra, Kafkasya Moğollar tarafından istila edildi ve kısa süre içinde sayısız küçük krallık, prenslik ve hanlığa bölündü. Aynı zamanda, sürgündeki bir Ermeni krallığı, Moğol İl Hanlığı, Haçlı devletleri ve daha az ölçüde Memlük İmparatorluğu arasında dengelenen üç yönlü bir diplomatik politika uygulayarak Kilikya'da, bugünkü güney Türkiye'de istikrarsız bir bağımsızlık sürdürdü. Ardından dört yüzyıl boyunca Kuzey ve Güney Kafkasya'nın son derece parçalanmış yönetimleri, başta Osmanlılar, İran ve Rusya olmak üzere bölgesel büyük güçlerin siyasi piyonları haline geldi.

Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Güney Kafkasya kısa süreli bir bağımsızlığın tadını çıkarırken, kuzey komşuları Rus iç savaşları tarafından yutuldu. Ancak 1921 yılına gelindiğinde Sovyetler Birliği tüm bölge üzerinde Rus hakimiyetini yeniden tesis etmiş ve Batı perspektifinden bakıldığında bölge Demir Perde'nin arkasında 'kaybolmuştur'. Bununla birlikte, Kafkas ulusları Sovyet yönetimi altında bile belirgin kimliklerini korumuş; Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte bir dizi iç çatışma ortaya çıkmıştır. Rusya Federasyonu, kanlı savaşlar ve ayaklanmalar pahasına da olsa Kuzey Kafkasya üzerindeki üstünlüğünü korumayı başarırken, Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan kendi kaderleri üzerinde az çok kontrol sahibi olmayı başardılar.

11 bölümden oluşan kitap öncelikle Kafkasya'nın parça parça çok kimlikli halini yaratan etnik ve politik bir analizle başlıyor.

Daha sonra büyük güçlerin bölgedeki etkisine tarihsel bakış ve Rusların Kafkasyaya girişi ile devam eden kitabın 5nci bölümü Rusların Kuzey Kafkasya'ya girişine odaklanıyor. Bu bölüm 1557 Kabardey Antlaşması (The defence pact of 1557 between Kabarda and Russia) ile açılıp, Kazakların bölgeye yerleştirilmesi, Mongol Kalmıklar üzerine bölümlerle geliyor. 6ncı bölüm Rus kontrolü altında Kafkasya'ya odaklanırken bunun 3ncü alt bölümü de Kuzey Kafkas dağı halklarının direnişine odaklanıyor. Kitabın 7ncibölümü Çarlık Rusyası dönemine, 8nci bölümü ise Sovyet dönemine odaklanırken, 9ncu bölüm Güney Kafkasyanın Bağımsızlığı ve Güney Osetya ve Abhazyaya savaşlarına odaklanıyor. 10ncu bölüm Kuzey Kafkasya'da otonomi ve başarısız bağımsızlık başlığını taşımakta ve bölge bölge cumhuriyetleri incelemektedir. 11nci ve son bölüm ise 21nci yüzyılda Kafkasya'ya odaklanmaktadır.

New World Order and Small Regions: The Case of South Caucasus
(Yeni Dünya Düzeni ve Küçük Bölgeler: Güney Kafkasya Vakası)
Emil Avdaliani
Palgrave, 2023,
237 s.

Bu kitap, Avrasya'da büyük güç rekabetinin arttığı bir dönemde Güney Kafkasya'da ortaya çıkan jeopolitik değişimlerin kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktadır. Güney Kafkasya'nın jeopolitiği üzerine yapılan son araştırmalar ya Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan arasındaki devletlerarası ilişkilere ya da bölgesel aktörlerden her birinin (Rusya, Türkiye ve İran) bölgenin bir veya üç devletiyle olan bağlarına odaklanmaktadır. Bölgenin değişen jeopolitik önemini küresel bir perspektiften görmek için çok az girişimde bulunulmuştur: artan ABD-Çin rekabeti ve Avrasya'da değişen güç dengesi; ABD'nin Batı Avrasya'daki askeri ve diplomatik vizyonunun Çin meydan okumasına uyum sağlamak için yeniden ayarlanması. Kitap, teorik bir bakış açısıyla, bölgede artan rekabetin, askeri ve ekonomik hesaplamaların bölgesel güçleri, kolektif Batı'yı müzakere masasından ve ortaya çıkan yeni güvenlik mimarisinden uzaklaştırarak yakın komşular üzerindeki etkilerini artırmaya yönelttiği küresel büyük güç rekabeti modeline uyduğunu savunmaktadır.

Адыге (Adıge)

Oleksa Kiriya

Издательство М. и В. Котляровых,
Nalçık, 2024, 250 s.

Krasnodarlı şair, yazar, oyun yazarı, çevirmen Oleksa Kiriya'nın (1889-1954) adı neredeyse hiç kimse tarafından bilinmemektedir. Kiriya, filoloji ve bölgesel kültür tarihi alanında tanınmış bir uzman olan, Kuban edebiyatı tarihi ve modern edebi süreç üzerine bilimsel çalışmaların yazarıdır.

Oleksa Kiriya yirmi yıldan fazla bir süre boyunca, bir Çerkes ailesinin birkaç kuşak boyunca yaşamını anlatan "Adıge" adlı epik şiir üzerinde çalıştı. "Adıge" şiiri, döneminin tarihi ve edebi bir anıtı olarak görülmeyi hak ediyor - türünün tek örneği olan eşsiz bir anıt".

Bu eseri okurken, ne zaman yazıldığını, sayfalarında hangi ideolojinin yansıtıldığını (ve yansıtılmadığını) hatırlamakta fayda var, ancak bugün birçok kişi tarafından şüpheli bir gülümsemeyle algılanan bu dışsallığın arkasındaki ana noktayı kaçırmamak gerekir: "Kafkasya'yı titiz çalışmalarıyla, sert dünyasında ve doğasında yaşayarak, sakinleriyle akrabalık kurarak tanıyan", Adıge halkını "etnik, kültürel ve inançsal benzersizliğinin tüm özgünlüğü, yüzyıllardır süregelen bağları ve çelişkilerinin bütünlüğü içinde" gösterebilen bir yazar tarafından yaratılmıştır.

Адыгейские народные песни и легенды. Адыгские языки – ключ к тайнам нашего субстрата (Adıge Halk Şarkıları ve Efsaneleri. Adıge Dilleri - Alt Katmanımızın Gizemlerinin Anahtarı)

Oleksa Kiriiv, Vasil Çaplenko

Издательство М. и В. Котляровых, Nałçık, 2022,

ISBN 978-5-93681-331-3

Yayınevi, Oleksa Kiriiv'in çevirilerini, Adıgecilik temasıyla en doğrudan ilişkisi olan bir eserle daha tamamlamayı uygun gördü. Bu eser, Vasil Kirilloviç Çapalya (1900-1990) - Vasil Çaplenko takma adıyla çalışan ve ABD'de yaşayan Ukraynalı yazar, oyun yazarı, eleştirmen - tarafından kaleme alınan "Adıge dilleri - alt tabakamızın gizemlerinin anahtarı" adlı eserdir.

Yazar tarafından ifade edilen bazı ifadeler ve hipotezler tartışmalı ve hatalıdır, ancak yine de Vasil Chaplenko'nun çalışması, çevirmene göre, "Adıge ve Doğu Slav temaslarının etkileşimi hakkında daha fazla araştırma için bir başlangıç noktası olarak büyük önem taşıyabilir".

Жизни и судьбы: ученики Кабардино-Горского реального училища. 1909-1920 (Hayatlar ve Kaderler: Kabardey-Dağlı Real Okulu Öğrencileri. 1909-1920)

Oleg Oprışko

Издательство М. и В. Котляровых, Nalçık, 2020,

343

s.

ISBN: 978-5-93681-224-8

Bu temel çalışma, Kabardey-Balkar'da öğrencilerine “real okul” yapısında öğretim veren bir okulun öğrencilerinin biyografilerinden oluşmaktadır. 1860 yılında ilçe-şehir tipi bir okul olan Nalçık Dağlı Okulu açılmıştır. Bu köy enstitüleri benzeri mesleki eğitim de veren orta okuldan mezun olanlar, köy okullarında öğretmen olarak çalışma hakkına sahiptiler.

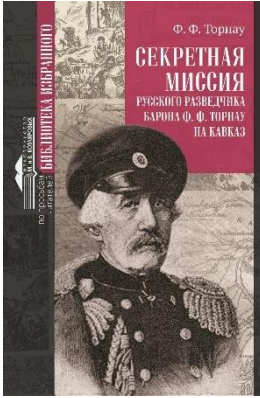
1908 yılında Nalçık'te Dağlı okulu temelinde bir “real okul” açılması için hazırlıklar başladı. 1 Temmuz 1909'da, Nalçık yerleşiminde “real okul” açılmasına ilişkin bir hükümet kararnamesi çıkarıldı. Eylül 1909'dan itibaren Nalçık Real Okulu olarak da adlandırılan Kabardey-Gorsky (Kabardey-Balkar Dağlı) Real Okulu, Nalçık Dağlı Okulu öğrencilerinden yaşlarına ve akademik performanslarına göre oluşturulan hazırlık, 1. ve 2. sınıflarla faaliyete başladı. Okulda “İsveç yöntemi” uygulanıyordu; Rusça, aritmetik, tarih, coğrafya, doğa bilimleri, Fransızca, Almanca, Kabardeyce, cebir, geometri, resim, el yazısı, çizim, şarkı söyleme dersleri veriliyor, jimnastik dersleri veriliyordu.

1913'ün ikinci yarısına ait genel öğrenci listesine göre, burada okuyan 208 öğrenci vardı: 68 Kabardey, 16 Balkar, 95 “Rus” (Ruslar, Ukraynalılar, Polonyalılar), 29 diğer ulusların temsilcileri (Osetler, Ermeniler, Gürcüler, Avrupa ve dağ Yahudileri, Yunanlılar dahil). 1 Ocak 1916 itibarıyla toplam öğrenci sayısı 257'ye ulaştı. Real okuldaki eğitim süreci 1914-1917 yılları arasındaki Birinci Dünya Savaşı sırasında kesintiye uğramadı ve 1918-1920 yılları arasındaki iç savaş sırasında, hem Sovyet iktidarının ilanı hem de

Beyaz Muhafız Gönüllü Ordusu'nun yönetimi sırasında da devam etti.

Mart 1920'de Beyaz Hareket'in yenilgiye uğramasıyla birlikte Nalçık Bölgesi'nde Sovyet iktidarı yeniden tesis edildi. O ilkbaharda real okulda, tarihindeki son akademik yıl olan 1919/20 akademik yılı tamamlandı ve sonrasında okul kapatıldı.

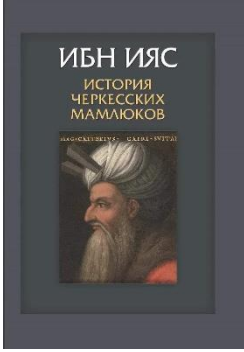
Oleg Opryshko, 18 yıl boyunca Nalçık ve Vladikavkaz arşivlerinde çalışarak real okul mezunlarının kaderleri hakkında materyal topladı, bu da farklı yıllardan 140 realistin isimlerini belirlemeye izin verdi, çoğunun kaderi çok zor ve çoğu zaman trajik görünüyordu. Sonuçta, XX. yüzyılın ilk yarısında Kabardey-Balkar'da meydana gelen birçok önemli olay ve duruşmadan geçmek zorunda kaldılar. Bu kitap, onların biyografilerine dair belge ve bilgilerle zenginleştirilmiş, kapsamlı bir çalışmadır.

Секретная Миссия: русского разведчика барона Ф.Ф. Торнау на Кавказ (Gizli Görev: Rus İstihbaratçı Baron F.F. Tornau Kafkasya'da)

F. F. Tornau
2021

Baron Fyodor Fyodorovich Tornau (1810-1890) diplomat, yazar, istihbarat subayıdır. Kafkasya'daki araştırma ve keşif gezilerini ve 1836-1838 yıllarında esaret altında kalışını anlatan ünlü "Bir Kafkas Subayının Anıları", yerel halkların yaşamı ve gelenekleri hakkında eşsiz, objektif ve kapsamlı bir kaynaktır. 1999 yılında B. M. Kerefov ve R. U. Tuganov editörlüğünde yayınlanan Tornau'nun Çerkesya'daki Gizli Görevi adlı kitabın yeni baskısı olan bu çalışma, önceki çalışmada yer alan "Bir Kafkas subayının anıları" ve "İmparator Nikolay Pavloviç (Eski bir Kafkas subayının otobiyografik öykülerinden)", Çerkesya ve Abhazy'a'daki yaşamı ve faaliyetleriyle ilgili arşiv materyallerine; "1832 Çeçen Seferi", "Şamil'in İsyanı. Dağıstan, 1843" adlı eserleri eklenerek desteklenmiştir. Kitap ayrıca, tarihçi G. A. Dzidzarya'nın Kafkasya tarihçiliğinde ilk kez Abhazlar ve Adigeler (Çerkesler) topraklarında Çarlık hükümetinin özel bir görevini yürüten Rus subayının edebi, askeri, siyasi ve diplomatik faaliyetlerini kapsamlı bir şekilde ortaya koyan ünlü monografisi "F. F. Tornau ve 19. yüzyılın Kafkasya materyalleri" ni de içermektedir.

**История черкесских мамлюков.
Султанат Малика Ашрафа Абуль-Нафа
Саифа аль-Дина Каитбая Махмуди
Захири. (Çerkes Memlükleri Tarihi. Malik
Eşref Ebul-Nefa Seyfüddin Kaytbay
Mahmudi Zahiri'nin Sultanlığı)**

İbn İlyas, Çev. Karalbi A. Malbakhov
Kabardey-Balkar Devlet Üniversitesi,
408 s.

Nalçik, 2022

İbn İyas'ın (1448-1524) “Çerkes Memlükleri Tarihi” adlı eserinin Rusça'ya yapılan ilk çevirisi olan bu baskı, İnsani Araştırmalar Enstitüsü Kaynak Çalışmaları Bölümü Başkanı, Tarih Bilimleri Adayı Karalbi Malbakhov tarafından tercüme edildi. İlk cilt, Mısır'ı 30 yıl boyunca yöneten ve Leonardo Da Vinci ile ilişkilerini sürdüren Burcid hanedanının Çerkes sultanı Kaitbay'a adanmıştır. Leonardo Da Vinci, Mısır sultanının sarayını birden fazla kez ziyaret etmiş ve daha sonra bu ziyaretlerini el yazmalarında anlatmıştır. Bu arada, çevirinin yazarı “Mısır sultanı” gibi bir tanımla hoş karşılamıyor: “Suriye, Irak'ın bir kısmı, Mekke ve Medine'yi içeren bir bölgeydi.

**Адыгэ Идэ. Золотое Шитье Черкесов
(Adıgə Yide. Çerkeslerde Altın Dikiş İşleme Sanatı)**

Madina Musovna Ivanokova (Dokşokova)
Издательство М. и В. Котляровых, Nalçık,
2018,
472 s.
ISBN 978-5-93681-112-8

Yayın, Çerkes altın dikiş işlemeciliğinin tarihine değinmekte, altın, gümüş ve ipek ipliklerle yapılan çeşitli işleme yöntem ve tekniklerini, dokuma ve el dokumacılığının özelliklerini incelemektedir. Kitap 1000'den fazla illüstrasyon içeriyor: müze fonlarından ve özel arşivlerden fotoğraflar, çizimler, şemalar ve Çerkesçenin iki lehçesinde terimler sözlüğü. Kabardey-Balkar Cumhuriyeti Ulusal Müzesi, Adıgey Cumhuriyeti Ulusal Müzesi, özel koleksiyonlar ve çizimlerden altın işlemlerin fotoğrafları Janna Şogenova tarafından özellikle bu baskı için çekildi. Nakış, dokuma ve el dokuması için geometrik desen şemaları yazar tarafından yapılmıştır. Geometrik desen koleksiyonunun oluşturulmasında kaynak olarak, müze ve özel koleksiyonlarda bulunan, yerli ve yabancı, XIX-XX. yüzyıllara ait Çerkes altın işleme eserleri kullanılmıştır.

Kitap, Çerkes altın işlemeciliğinin tarihini ve gelişimini, en önemli özelliklerini izler. Altın işleminin tarihsel ve karşılaştırmalı açıdan analizi, yazarın Çerkeslerin çok yönlü altın işleme sanatının en üst düzeyini ve mükemmelliğini, Rus ve yabancı müze ve özel koleksiyonlardan çok sayıda eser örneği ile doğrulanan nakışçıların eşsiz becerisini göstermesine olanak tanır. Yazar, Çerkes altın işlemeciliğinin sistematize edilmiş terimlerini restore ederek yayınlamış ve bir terimler sözlüğü derlemiştir.

